

A. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Risico's en de beheersing van deze risico's krijgen een steeds prominentere plek in de Planning & Control cyclus van de gemeente Oirschot. Zo is er in de eerste bestuursrapportage 2017 voor het eerst verslag gedaan over de ontwikkeling van de risico's opgenomen in de begroting 2017.

Deze paragraaf gaat in op ontwikkelingen binnen en buiten de organisatie die van invloed kunnen zijn op de financiële huishouding, maar nog niet financieel zijn vertaald. De paragraaf is gebaseerd op artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en daarop van toepassing zijnde toelichting. We gaan in op:

- Het beleid betreffende weerstandscapaciteit en risico's.
- Een inventarisatie van de risico's.
- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit.
- Een berekening van het weerstandsvermogen en een oordeel over het gevormde vermogen.
- Kengetallen die inzicht geven in de financiële positie van de gemeente.

Conclusie:

Het weerstandsvermogen drukken we uit in een ratio (beschikbare weerstandscapaciteit / 90% van de benodigde weerstandscapaciteit) en komt uit op 17,65. Dit betekent dat ons weerstandsvermogen ruim boven de vastgestelde ratio van 1,4 uitkomt en dat we met ons weerstandsvermogen met een zekerheid van 90% alle geïnventariseerde risico's op kunnen vangen.

Het beleid op weerstandscapaciteit en risico's

Het beleid op het gebied van risicomanagement en weerstandsvermogen is te vinden in de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen", vastgesteld op 18 december 2012. Op 21 oktober 2014 is bij de vaststelling van de 'nota reserves en voorzieningen 2014' de ratio van het weerstandsvermogen bepaald op 1,4.

Voor de objectivering van de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen bestaan geen wettelijke normen. Om de ratio te duiden maken we gebruik van onderstaande waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en de Universiteit van Twente:

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 – 2	Ruim voldoende
C	1 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Gegeven de ratio van 17,65 betekent dit voor ons dat ons weerstandsvermogen op dit moment 'uitstekend' is.

Een inventarisatie van de risico's.

Voor de begroting 2018 zijn de bestaande risico's geïventariseerd die niet op een andere wijze zijn afgedekt. Bijvoorbeeld door een verzekering af te sluiten of door een bedrag of voorziening op te nemen in de begroting of een bestuursrapportage. We houden hierbij rekening met de kans dat de onderkende risico's zich voordoen én de financiële impact wanneer dit daadwerkelijk gebeurt. Deze analyse is per risico gemaakt. Zie de inventarisatie hieronder en op de volgende bladzijden.

Programma 1 "Onderwijs"

Voor programma 1 zijn geen risico's te onderkennen. Voor gebouwschade zijn wij als gemeente verzekerd.

Programma 2 "Zorg, werkgelegenheid en participatie"

<u>Indicaties Jeugdzorg</u>				
Sinds 1 januari 2015 zijn we verantwoordelijk voor de indicaties en uitvoering van Jeugdzorg. Het afgelopen jaar is hard gewerkt om te komen tot betrouwbare prognoses op basis van de toegekende zorg opgenomen in de cliëntenadministratie. Op basis van huidige ontwikkelingen en de op handen zijnde aanpassingen van de tarieven zijn extra kosten geraamd in de begroting 2018 en volgende jaren.				
1.	Landelijk is er sprake van afwijkingen in bestedingen ten opzichte van de door het rijk ontvangen uitkeringen. De berichtgevingen vanuit Eindhoven en Helmond zijn hier een voorbeeld van. M.i.v. 2016 is een nieuw verdeelmodel van toepassing. Het risico is dat ervaringscijfers uit 2016 leiden tot aanpassingen in het verdeelmodel. Omdat moeilijk in te schatten is om welke bedragen het gaat sluiten wij aan bij de bedragen genoemd in de begroting 2017, ook al kennen deze een andere grondslag.	25%	€ 310.000	€ 77.500

<u>Wmo: Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang</u>				
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. De financiering moet aansluiten op de inhoud.				
2.	In de huidige situatie zijn centrumgemeenten verantwoordelijk voor deze taak en krijgen die gemeenten op basis van een landelijk verdeelmodel middelen aangevoerd van het rijk. M.i.v. 2020 gaat dit veranderen en krijgen individuele gemeenten op basis van een nieuw verdeelmodel middelen. Samenwerking blijft echter noodzakelijk. Het risico is dat deze ontwikkeling de gemeente als gevolg van het nieuwe verdeelmodel meer geld gaat kosten	10%	€ 450.000	€ 45.000

Programma 3 "Ruimte, Bouwen en Wonen"

<u>Bodemsanering</u>				
De risico's die voor de gemeente voortvloeien uit bodemverontreiniging, zijn moeilijk vooraf in te schatten. Voor saneringsobjecten in het kader van de Wet Bodembescherming wordt de omvang van het risico sterk bepaald door factoren als eigendomssituatie en oorzaak van de bodemverontreiniging. Zoveel mogelijk worden saneringskosten opgenomen in de grondexploitaties. Daarnaast kunnen sommige kosten verhaald worden op eigenaren (bijv. bij een asbestbrand). Maar overige onverwachte kosten zijn niet uitgesloten, waarbij sprake kan zijn van het volledig voor rekening komen van de saneringskosten voor de gemeente.				
3.	▪ Verwachte bodemsanering, potentiële risico's	25%	€ 100.000	€ 25.000

<u>Bestemmingsplan Buitengebied</u>				
In juni 2013 is het bestemmingsplan Buitengebied (fase 2) vastgesteld. Dit is in 2015 onherroepelijk geworden met een verplichting vanuit de Raad van State om een aantal zaken aan te passen binnen 1 jaar. Dit bestemmingsplan beperkt op een aantal gebieden mogelijkheden van de (intensieve) veehouderij. Daaruit kunnen planschadeclaims ontstaan. Via uitgebreide communicatie en een overgangsregeling verwachten wij dat we er alles aan gedaan hebben om deze claims te vermijden. Het risico blijft de komende jaren nog aanwezig. Vanuit een totale inschatting op basis van een planschaderisico analyse verdeeld over de jaren waarop beroep op planschade mogelijk is, komen we tot onderstaande bedragen.				
4.	▪ Het is niet in te schatten in welke mate schadeclaims ondanks alle communicatie en maatregelen worden ingediend	25%	€ 400.000	€ 100.000
		50%	€ 100.000	€ 50.000
	▪ Omdat we niet voldoen aan plicht om tijdig reparaties vast te stellen is risico op dwangsom aanwezig			

Programma 4 "Economie"

Voor programma 4 zijn geen risico's te onderkennen.

Programma 5 "Veiligheid en Handhaving"

<u>Bodemsanering / crimineel afval</u>				
Het illegaal storten van afval, zoals XTC uit laboratoria komt steeds vaker voor in Zuid Nederland. Hoewel de dumpingen in onze gemeenten minder zijn dan in andere Brabantse gemeenten, zijn de opruimingskosten aanzienlijk.				
5.	▪ Verwachte kosten voor opruimen van dumping(en)	75%	€ 100.000	€ 75.000

Programma 6 "Openbaar Gebied"

<u>Naheffing Atterro</u>				
Het SRE en vijf andere Brabantse gewesten hebben in 1995 een verwerkingsovereenkomst met Atterro afgesloten. Dit contract startte op 1 februari 1997 en loopt op 31 januari 2017 af. In mei 2014 heeft Atterro de gemeenten geïnformeerd over het feit dat Atterro voornemens is om over de periode 2011-2014 een naheffing te factureren i.v.m. het niet voldoen aan de minimale volume-				

verplichtingen. Op 18 februari 2015 heeft Attero via haar advocaat een arbitrageaanvraag naar het Nederlands Arbitrage Instituut gestuurd. Ondertussen is een arbitraal eindvonnis gewezen, waaruit blijkt dat Attero geen naheffing in rekening mag brengen. Attero heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot het indienen van een vordering tot vernietiging van het vonnis. Deze vordering is zeer recent afgewezen op grond van het ontbreken van schade voor Attero. Niet bekend is of Attero tegen deze afwijzing in cassatie gaat. In dezelfde kwestie hebben zij een claim weggelegd voor het jaar 2015. Het is mogelijk dat zij dit ook gaan doen voor de resterende looptijd van het contract, 2016 en januari 2017. Het risico tot naheffing is daardoor nog niet van de baan. Het moge duidelijk zijn dat de gewesten en gemeenten iedere vorm van claim van Attero afwijzen.

6.	▪ Verwachte naheffing niet behalen volumeplicht	25%	€ 220.000	€ 55.000
----	---	-----	-----------	----------

Programma 7 "Cultuur en Sport"

Voor programma 7 zijn geen risico's te onderkennen.

Programma 8 "Vitaal Landelijk Gebied"

Voor programma 8 zijn geen risico's te onderkennen.

Programma 9 "Bestuur"

<u>Een duurzame bestuurlijke toekomst</u>				
In een interactief proces met inwoners en instellingen wordt eind 2017 een heroverweging gemaakt over de slagvaardigheid en zelfstandigheid van de gemeente Oirschot. Varianten die hierbij aan de orde komen zijn: van bestuurlijke fusie tot geïntensiverde samenwerking, van splitsing van de gemeente tot zelfstandig blijven. In die varianten is mogelijk ook een uittreding aan de orde uit de WSD en/of de GRSK. De gemeente blijft wel verantwoordelijk voor de taken die nu aan deze (verbonden) partijen zijn uitbesteed. Naast frictiekosten als gevolg van uittreden moet de gemeente dan zelf deze nieuwe taken gaan organiseren.				
7.	▪ Zoals genoemd bestaat het risico uit frictiekosten en kosten van de opzet van een nieuwe organisatie die duurder uitvalt dan de bestaande kosten.	10%	€ 3.200.000	€ 320.000

<u>Verbonden partijen</u>				
Bij tegenvallende exploitaties kan aanspraak worden gemaakt op extra gemeentelijke middelen. Tot op heden worden de begrotingen van de verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen één op één verwerkt in de begroting van de gemeente. Verbonden partijen dienen te opereren binnen de vastgestelde begrotingen en als er tekorten ontstaan, dan dekken ze dat uit hun reserves. De GRSK heeft geen reserves, dus tekorten moeten de deelnemende gemeenten zelf bijpassen.				
8.	▪ Het risico bestaat dat exploitaties tegenvallen en dat vertegenwoordigers van gemeenschappelijke regelingen een beroep doen op de gemeentelijke middelen.	50%	€ 250.000	€ 125.000

Bedrijfsvoering

<u>Schadeclaims</u>				
De gemeente kan schadeclaims ontvangen als gevolg van activiteiten die zij verricht. De vraag is of we in een dergelijke situatie aansprakelijk gesteld kunnen worden. Wij zijn daarvoor verzekerd. Het risico betreft schadeclaims, waarvoor we niet of maar deels zijn verzekerd.				
9.	▪ Verwachte jaarlijkse schadeclaims die niet specifiek zijn gekoppeld aan dossiers	90%	€ 10.000	€ 9.000
	▪ Claims in het kader van rechtszaken (specifieke dossiers)	25%	€ 280.000	€ 70.000
	▪ Mogelijke planschadeclaims	25%	€ 100.000	€ 25.000

<u>Wet Ketenaansprakelijkheid</u>				
De gemeente kan op grond van de Wet Ketenaansprakelijkheid aangesproken worden voor het niet afdragen van belastingen en premies sociale verzekeringen door aannemers of inleenpersoneel. In het kader van deze wet is de gemeente niet aansprakelijk wanneer het de aanleg van gemeenschapsvoorzieningen betreft, zoals wegen en rioleringen in openbaar gebied. Voor projecten die niet over openbare voorzieningen gaan, is de wet van toepassing. Denk hierbij aan het ophogen van bouwterreinen en andere zaken, voor de verkoop bestemd. Risico beperkende maatregelen bij deze projecten kunnen o.a. zijn: het opvragen van verklaringen van goed betalingsgedrag alsook rechtstreekse storting van de af te dragen loonheffingen en omzetbelasting op rekening van de Belastingdienst of op een geblokkeerde rekening.				
10.	Aansprakelijkheidsstelling voor het niet afdragen van sociale lasten en premies door aannemers of inleenpersoneel.	25%	€ 100.000	€ 25.000

<u>Gegevensbescherming en informatiebeveiliging</u>				
Per 25 mei 2016 is de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Vanaf 25 mei 2018 moet de Verordening worden toegepast. Het gaat om alles wat gegevensverwerkende organisaties moeten doen om ervoor te zorgen dat de regels opgenomen in de AVG worden nageleefd en dat hierover verantwoording wordt afgelegd. Als gemeente hebben wij hierin een eigen verantwoordelijkheid, al dan niet in samenwerking met de GRSK. Op dit moment wordt een businesscase opgesteld om te inventariseren welke knelpunten er zijn en welke maatregelen genomen moeten worden.				
11.	Naar verwachting is de uitkomst dat zowel op formatief vlak als op het gebied van informatiebeveiliging aanvullende middelen nodig zijn.	75%	€ 120.000	€ 90.000

Programma 10 "Financiën"

<u>Garantstellingen</u>				
In 2012 is het WBO verkocht aan Laurentius in Breda. In 2013 heeft Laurentius haar Oirschotse bezittingen verkocht aan de corporatie Wooninc. Voor de financiering van het aandeel van niet sociale huurwoningen betrokken bij de verkoop, heeft Wooninc. een gemeentegarantie gekregen van € 11,8 miljoen. Het risico bestaat dat Wooninc. op enig moment niet aan de rente- en aflossingsverplichtingen kan voldoen, waardoor de betrokken bank de gemeente aanspreekt op garantstelling. Onderzoek door een accountantskantoor heeft aangetoond dat Wooninc. een solide partner is. Dit beeld wordt bevestigd in hun jaarverslag 2016.				
12.	▪ Het aanspreken van de gemeente op haar garantstelling. In dat geval maakt de gemeente gebruik van haar eerste recht van hypotheek en verkoopt het betreffende vastgoed. Het risico is dat de opbrengst onvoldoende is.	10%	€ 8.599.950	€ 860.000

Totaal				€ 1.951.500
--------	--	--	--	-------------

Risicokaart

Op basis van deze inventarisatie is een risicokaart samengesteld voor onze gemeente. Aan elk risico is een risicoscore verbonden, door de kansklasse te vermenigvuldigen met de gevolgklasse. Deze methodiek maakt het mogelijk de risico's onderling te rangschikken op grootte. De risico's met het grootste risicogetal moeten de hoogste prioriteit krijgen en als zodanig opgepakt worden. Het cijfer in de cel geeft het aantal risico's weer met dezelfde risicoscore. De kaart laat zien dat het om 15 verbijzonderde risico's gaat.

Kans	10% zeer klein	25% klein	50% gemiddeld	75% groot	90% zeer groot
$x > € 1.000.000$	1				
$€ 500.000 < x > € 7500.000$					
$€ 250.000 < x > € 500.000$	1				
$€ 100.000 < x > € 250.000$		1	1		
$€ 50.000 < x > € 100.000$		3	1	2	
$x < € 50.000$	1	3			1

Aandachtspunt bij de verbijzonderde risico's is het treffen van beheersmaatregelen. Hierdoor neemt de kans dat een risico optreedt af en worden de gevolgen van een risico verkleind.

Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit omvat de financiële middelen en mogelijkheden van de gemeente om (ondanks de werking van risicomanagement) financiële tegenvallers als gevolg van risico's op te vangen, waarvoor geen andere dekking aanwezig is en zonder het bestaande beleid aan te hoeven passen. We berekenen de beschikbare weerstandscapaciteit als de som van alle elementen uit de gemeentelijke financiën die we daadwerkelijk kunnen inzetten om niet-begrote kosten te dekken. Eén van de meest bekende posten is de algemene reserve. Maar er zijn meer mogelijkheden, zoals stille reserves, onbenutte belastingcapaciteit, de post onvoorzien en een eventueel voordelig begrotingsresultaat.

De benodigde weerstandscapaciteit moet in ieder geval hoger zijn dan de in artikel 12 van de Financiële verhoudingswet bepaalde minimumnorm. Deze norm is 2% van de som van de uitkering uit het Gemeentefonds (€ 262.000) en 2% van 0,1952% van de WOZ-waarde (€ 135.500). De norm (ondergrens van de weerstandscapaciteit) bedraagt voor de begroting 2018 € 397.500.

Deze ondergrens is nodig omdat altijd tegenvallers zich kunnen voordoen. Het totale benodigde weerstandsvermogen bedraagt derhalve € 2.349.000 (€ 397.500 voor algemene risico's en € 1.951.500 voor verbijzonderde risico's).

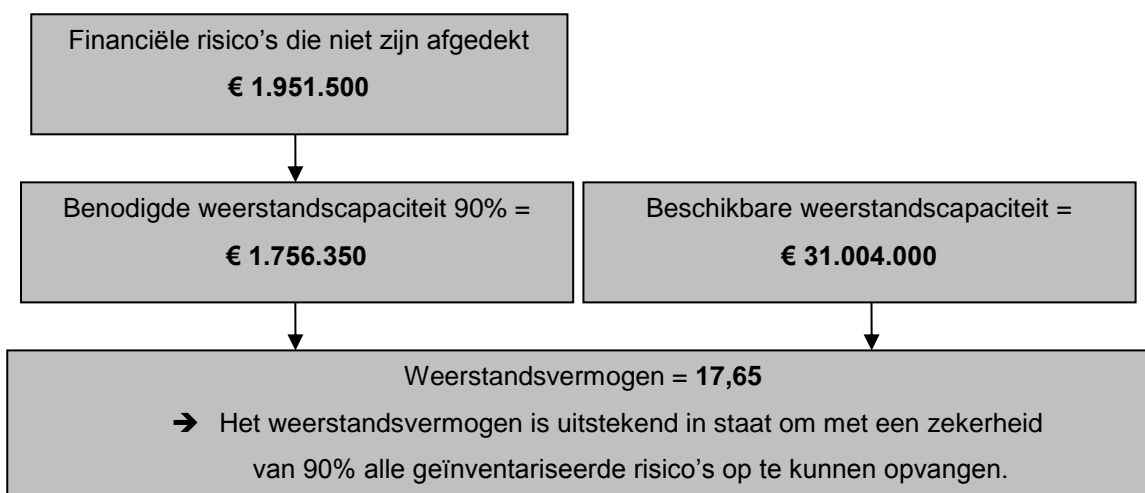
De volgende tabel geeft inzicht in de opbouw van de beschikbare weerstandscapaciteit weer voor onze gemeente.

Beschikbare weerstandscapaciteit per 1 januari 2017 o.b.v. jaarrekening 2016	Bedrag (x €1.000)
Algemene reserve Algemene Dienst, een bedrag van € 3.500 is reeds bedoeld als reserve Weerstandsvermogen en risicobeheersing	9.066
Algemene reserve Grondexploitatie / risicoreserve	3.457
Overige bestemmingsreserves algemene dienst	17.886
Overige bestemmingsreserves grondexploitatie	830
Stille reserve(s) (voor zover binnen 1 jaar verkoopbaar en voor zover verkoop de continuïteit van de uitvoering niet aantast)	n.v.t.
Andere onbenutte inkomstenbronnen	0
Post onvoorzien in de begroting 2018	19
Begrotingsresultaat 2018	143
Ondergrens weerstandscapaciteit	-/- 397
Totaal	31.004

We merken op dat de algemene reserve Grondexploitatie/risicoreserve en de overige bestemmingsreserves van de algemene dienst en de grondexploitatie pas inzetbaar zijn als beschikbare weerstandscapaciteit wanneer de gemeenteraad deze als zodanig bestemd. Dat heeft natuurlijk consequenties voor de doelen waarvoor zij nu zijn bestemd.

Een berekening van het weerstandvermogen en een oordeel over het gevormde vermogen

Bij het bepalen van een norm (ratio weerstandsvermogen) is het wenselijk te zoeken naar een evenwicht tussen financiële soliditeit en het streven om niet onnodig geld 'op de plank te laten liggen'. Een belangrijk criterium hierbij is de kwalitatieve beoordeling van het risicomanagement. Naast inzicht in de risico's, de financiële omvang is de inbedding van het risicomanagement in de organisatie belangrijk. De raad heeft besloten dat het weerstandsvermogen een minimale ratio moet hebben van 1,4. Er is geen maximumratio ingesteld. Wanneer de ratio significant hoger uitvalt dan de minimale ratio kan volstaan kan worden met een lagere beschikbare weerstandscapaciteit, oftewel met lagere reserve. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (de gekwantificeerde risico's). Bij de berekening van het weerstandsvermogen gaan we ervan uit dat niet alle risico's zich tegelijk in één jaar zullen voordoen. Wij zijn uitgegaan van een zekerheidspercentage van 90% dat alle risico's zich tegelijk en in hetzelfde jaar manifesteren (oftewel, dat 100% van de benodigde weerstandscapaciteit in dat jaar benodigd zou zijn). Daarom hebben we de totale benodigde weerstandscapaciteit (= individuele kans * impact van alle geïdentificeerde financiële risico's) vermenigvuldigd met 90%. Zie ook onderstaande figuur.

Op basis van de minimumratio van 1,4 moet in de reserve Weerstandsvermogen en risicobeheersing $1,4 \times € 1.951.500 = € 2.732.210$. De huidige stand is € 3.500.000. De herberekening betekent een onttrekking aan de reserve Risicobeheersing en weerstandsvermogen van € 767.290 ten gunste van de algemene reserve. Na de onttrekking zit in de reserve weerstandsvermogen en risicobeheersing € 2,7 miljoen voor het opvangen van 90% van de risico's.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het weerstandsvermogen in de jaren 2013 tot en met heden weergegeven:

P&C jaarschijf	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Begroting	11,36	15,60	12,01	9,77	12,34	17,65
Jaarrekening	13,02	12,34	10,62	12,88		

Door de jaren heen blijft het risicobedrag van de geïntariseerde risico's (benodigde weerstandscapaciteit) nagenoeg gelijk en de beschikbare reserves en voorzieningen (beschikbare weerstandscapaciteit) nemen licht af. Voor 2018 is de invloed zichtbaar van het voordelig rekeningresultaat 2016 van € 1,4 miljoen, toegevoegd aan de algemene reserve.

Ontwikkelingen

We volgen ontwikkelingen op het gebied van risicomanagement nauwgezet en we hebben een shortlist opgesteld van risico's die de ons omringende gemeenten hebben gemeld in hun begroting. Deze risico's hebben wij gespiegeld aan de Oirschotse situatie. Ten opzichte van de begroting 2017 is het risicobedrag met ruim € 200.000 gedaald, € 2.171.500 (begroting 2017) ten opzichte van € 1,951.500 (onderliggende begroting). Voornaamste verklaring van de daling van het risico betreft risiconummer 12. Doordat Wooninc jaarlijks aflost op de gegarandeerde geldleningen neemt het risico voor de gemeente af. Daarnaast is de samenstelling wel anders dan vorig jaar..

Risico's die vervallen zijn omdat zij hetzij verwerkt zijn in de begroting, dan wel niet meer aanwezig zijn, betreffen:

- Garantiebanen: De realisatie van garantiebanen zoals genoemd in de Wet banenafspraken en quotum arbeidsbeperkten. Dit is nu verwerkt in de begroting 2018.
- Participatie: De risico's in het kader van de realisatie van plekken voor beschut werk zijn verwerkt in afspraken met de WSD en de bijdrage in het kader van de werkgeversbenadering is verwerkt in de begroting.
- De gemaakte afspraken rondom Westfields maken dat de risico's rondom grondexploitatie beperkt zijn.
- Bij het vaststellen van de begroting 2017 zijn middelen beschikbaar gesteld voor het opvangen van personele aangelegenheden, onder meer het ziekteverzuim.
- In de begroting is geen rekening meer gehouden met de opbrengst wegens verhuur van MFC de Klep.
- Onderzoek heeft aangetoond dat voldoende rekening wordt gehouden met de monitoring van uitgaven conform de subsidieafspraken.
- De herijking van het cluster VHROSV is afgerond en verwerkt in de uitkering uit het gemeentefonds.
- Gezien de economische ontwikkeling en de ontwikkeling van de begroting 2018 e.v. in positieve zin zijn de risico's in het kader van de Wet HOF nauwelijks aanwezig.

Nieuw is het risico van de doordecentralisatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang en de consequenties van het in werking treden van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Alle genoemde risico's worden het komende jaar intern nauwgezet gevolgd. Daar waar nodig nemen we beheersmaatregelen om risico's te beperken of te elimineren. Hierover rapporteren we in de burap's.

Kengetallen die inzicht geven in de financiële positie van de gemeente

Vanaf de begroting 2016 en de jaarrekening 2015 worden op grond van artikel 11 van het BBV een vijftal kengetallen in de paragraaf A opgenomen, die inzicht geven in de financiële positie van de gemeente. Daarnaast zijn in artikel 16 lid 1 van onze financiële verordening nog een vijftal kengetallen beschreven die ook in deze paragraaf worden meegenomen. Verderop in deze paragraaf komen we daar op terug.

Verplichte kengetallen op grond van het BBV

In onderstaande tabel zijn de wettelijke verplichte kengetallen opgenomen en de ontwikkeling ervan vanaf de rekening 2015 tot en met begroting 2021. Met deze reeks maken we de trend inzichtelijk.

Kengetallen 2015-2021	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto schuldquote	43,93%	31,66%	68,36%	72,55%	54,01%	72,34%	72,18%
Netto schuldquote gecorr	40,89%	29,33%	64,77%	69,27%	50,87%	68,46%	68,38%
Solvabiliteitsratio	47,46%	46,09%	43,98%	32,72%	34,31%	34,33%	33,61%
Grondexploitatie	23,54%	17,31%	23,43%	10,85%	-0,99%	0,00%	0,00%
Structurele exploitatieruimte	-1,36%	1,01%	-1,41%	0,15%	0,60%	1,79%	1,87%
Belastingcapaciteit	112,32%	123,51%	123,45%	101,73%	101,73%	101,73%	101,73%

Het nut van deze kengetallen wordt versterkt als we die afzetten tegen normen. Pas dan kan beoordeeld worden in hoeverre deze getallen voldoen aan de verwachtingen. In de vergadering van 24 mei 2016 van de werkgroep planning & control zijn voor onze gemeente de normen vastgesteld. Deze normen hebben we meegenomen in de Kadernota 2017 maar gelden uiteraard ook voor de daarop volgende jaren. Zie onderstaande tabel.

Oirschotse normen kengetallen					
Nr	Omschrijving	Goed	Voldoende		Onvold
			Ondergr	Bovengr	
1A	Netto schuldquote	< 53%	53%	72%	> 72%
1B	Netto schuldquote corr verstr leningen	< 51%	51%	69%	> 69%
2	Solvabiliteit	> 36%	26%	36%	< 26%
3	Grondexploitatie	< 28%	28%	38%	> 38%
4	Structurele exploitatieruimte	> 1,5%	0,00%	1,50%	< - 0%
5	Belastingcapaciteit	< 80%	80%	110%	> 110%

1A. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Voor 2018 is het kengetal 72,55%, terwijl onze norm 72% bedraagt. Er is sprake van een geringe overschrijding.

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c, van het BBV).

Ook bij dit kengetal is sprake van een lichte overschrijding ten opzichte van de Oirschotse norm (69,27% versus 69%).

2. De solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Met een getal van 32,72% voldoen we aan onze eigen norm (voldoende tussen 26% en 36%).

De daling ten opzichte van 2017 wordt verklaard doordat bij het opstellen van die begroting is uitgegaan van cijfers die inmiddels achterhaald zijn. Herrekening van de cijfers van toen zou voor de begroting 2017 tot een ander kengetal leiden, namelijk 31,75% (in plaats van de toen berekende 43,98%). Dit hebben we niet aangepast omdat we, net als bij de andere kengetallen, uitgaan van de oorspronkelijke begroting 2017.

3. Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Bij dit kengetal zien we zeer positieve ontwikkelingen door de grondverkopen die we verwachten. Het risico wordt daardoor steeds minder. Het berekende kengetal voor 2018 wordt – afgezet tegen de Oirschotse norm – als goed beoordeeld.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten.

Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten precies in evenwicht zijn.

In artikel 19 onderdeel c van het BBV wordt een overzicht gevraagd van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma tenminste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen. In artikel 19 onderdeel d wordt een overzicht gevraagd van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In artikel 23 van het BBV staat dat deze gegevens ook moeten worden verstrekt voor de meerjarenraming. Deze gegevens worden ook verstrekt bij de jaarrekening (zie artikel 19 BBV).

Op basis van deze gegevens kan het saldo van de structurele baten en structurele lasten worden berekend. Daarbij wordt het saldo opgeteld van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. De structurele ruimte is voor 2018 berekend op € 70.000. Dat leidt tot een kengetal van 0,15%, hetgeen ten opzichte van de norm als voldoende wordt gekwalificeerd.

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 in en uit te drukken in een percentage.

De totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zijn voor 2017 berekend op € 893. De landelijke norm bedraagt € 723. Hert daarbij behorende kengetal is 123,45%. Voor het jaar 2018 berekenen we woonlasten op € 748. De landelijke norm is becijferd op € 736 (vastgesteld norm 2017 van € 723 verhoogd met 1,75% inflatie). Hieruit volgt een kengetal van 101,73%. Daarmee kwalificeert het kengetal voor 2018 als voldoende.

De forse daling van 2017 naar 2018 komt nagenoeg volledig door de afvalstoffenheffing. Op basis van de meest recente informatie gaan we voor 2018 uit van 4 ledigingen per jaar voor 140 liter GFT - container en 5 ledigingen voor een 140 liter restafval - container. Voor de kengetallen begroting 2017 zijn we nog uitgegaan van 7 ledigingen per jaar voor 140 liter GFT - container en 11 ledigingen voor een 240 liter restafval – container. Totaal lager bedrag voor de afvalstoffenheffing € 173.

Extra kengetalen op grond van de financiële verordening

Kengetallen 2015-2021	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto schuld per inwoner	€ 1.189,88	€ 869,33	€ 1.502,28	€ 1.803,76	€ 1.356,47	€ 1.432,14	€ 1.414,16
Voorraden % inkomsten	23,55%	18,19%	23,43%	10,85%	-0,99%	0,00%	0,00%
Lenigen derden % inkomsten	9,12%	5,73%	5,75%	18,12%	17,64%	22,19%	22,14%

Ontwikkeling netto schuld per inwoner

Hierbij gaan we uit van dezelfde gegevens als bij kengetal nummer 1A. Alleen zetten we dit bij nummer b af tegen het aantal inwoners, bij 1A tegen de eigen middelen

Ontwikkeling som voorraden bouwgrond, voorraden onderhanden werken en overige voorraden als percentage van de gemeentelijke inkomsten

Vergelijkbaar met kengetal 3 van de verplichte kengetallen, met het verschil dat bij kengetal ook (handels)voorraden zoals waardepapieren / eigen verklaringen meegeteld worden

Som leningen aan derden en leningen aan verbonden partijen als percentage van de gemeentelijke inkomsten

Wij hebben geen leningen verstrekt aan verbonden partijen. Dan resteert nog een lening aan de bibliotheek en startersleningen die via SVn zijn verstrekt.